

पायपर अल्फाच्या आठवणी

जुलै २०१३

ऑबरडीन स्कॉटलंडपासून उत्तरीय सागरात सुमारे 110 मैल (180 किमी) अंतरावरील पायपर अल्फा या आखाती तेलखाणीवरील दुर्घटनेचा या महिन्यात 25वा स्मृतीदिन आहे. 6 जुलै 1988 रोजी भयानक स्फोटांची मालिका व आगीमुळे तेलखाण उध्वस्त झाली. घटनेच्यावेळी तेलखाणीवर उपस्थित 226 माणसांपैकी दोन आपत्कालीन सहायकांसह 165 माणसे बचावकार्य करताना मरण पावली. तेलखाण पूर्णपणे उध्वस्त झाली.

प्रत्यक्ष पुराव्याअभावी घटनेच्या चौकशीत अडथळे येत होते. प्रत्यक्षदर्शीच्या जबाबावरून असा निकष काढला गेला की दुरुस्तीसाठी काढलेला एक पंप पुन्हा चालू केल्यानंतर हलक्या कार्बोदकाची गळती झाली. पंपाच्या डिस्चार्जमधील एक रिलीफ व्हॉल्व्ह दुरुस्ती काढलेला होता हे तो पंप चालू करणाऱ्या कामगारांना माहित नव्हते. रिलीफ व्हॉल्व्हच्या जागी एक बंद फ्लॅज सैल बसविली होती जी पंपाच्या जवळूनही दिसण्यात येत नव्हती. पंप चालू झाल्यानंतर ह्या फ्लॅजमधून गळती होऊन ज्वालाग्राही ढग तयार झाला ज्याला नंतर आगीचा स्रोत मिळाला. पंप रात्री सुमारे 10 वाजता चालू झाला व पहाटे 1 वाजता, 3 तासांनंतर, तेलखाण पूर्णपणे उध्वस्त झाली आणि त्यावरील बहुतेक सर्वच कर्मचारी मरण पावले.

इतक्या मोठ्या प्रमाणावरील दुर्घटनेत जसे अपेक्षिले जाते तसेच याही घटनेच्या चौकशीत डिझाइन, कार्यक्रम, सुरक्षा संस्कृती, आपत्कालीन प्रतिसाद आणि प्रशिक्षण आदींविषयीची मूळ कारणे निष्पन्न झाली. कारखान्यातील कामगार म्हणून तुमच्याशी संबंधीत दोन मुद्दे आम्ही इथे विशेषकरून चर्चिते आहेत.

आपण काय करू शकता?

→ पाळीतील बदल आणि संपर्क: पाळी बदलाच्यावेळी पंपाच्या कामाची माहिती देण्यात आली पण रिलीफ व्हॉल्व्हच्या कामाचा उल्लेख केला नव्हता. रिलीफ व्हॉल्व्हचे काम केल्याची नोंद नियंत्रण कक्षात किंवा दुरुस्तीच्या नोंदीतही केली नव्हती. कामकाज बदलातील कौशल्य व नोंदवहीतील नोंदी यांबाबतच्या सततच्या समस्या या काही कामगारांना ज्ञात असलेल्या समस्या होत्या.

■ **तुमच्या खात्यातील सर्व उपकरणांच्या स्थितीच्या नोंदी करण्याबाबत परीपूर्ण रहा. तुमची शिफ्ट संपताना तुमच्या पुढील शिफ्टमधील सहकाऱ्याला माहिती स्पष्टपणे द्या. त्यांना चालू असलेल्या उपकरणांची स्थिती व दुरुस्तीच्या सर्व कामांची स्थिती समजली असल्याची खात्री करण्यास पुरेसा अवधी घ्या.**

→ कार्य परवाना प्रणाली: कार्य परवाना प्रणालीची अंमलबजावणी सुसंगतपणे पध्दतीनुसार केली जात नव्हती. उदाहरणार्थ, सह्या आणि वायूपरीक्षणाचे निकाल वगळणे हे सर्रास होते. शिफ्ट संपल्यावर परवाना रद्द करताना किंवा काम पूर्ण झाल्याचे द्योतक म्हणून परवाना समाप्त करताना बरेचदा कामाच्या जागेची पाहणी करित नसत. तांत्रिकी पर्यवेक्षक परवाने सहसा पध्दतीनुसार संयंत्राच्या जबाबदार प्रतिनिधीकडे परत न करता शिफ्टच्या शेवटी नियंत्रण कक्षातील टेबलवर ठेवत.

■ **कार्य परवाना पध्दतीचे जसे आवश्यक असेल तसे तसेच कागदपत्रांची पूर्तता, माहितीची देवाण-घेवाण, नोंदी ठेवणे अशा प्रकारे अनुसरण करा. शॉर्टकटचा अवलंब करू नका आणि परवान्यातील प्रत्येक गोष्ट व्यक्तिशः तपासल्याची खात्री करा. सगळ्या गोष्टी बरोबर आहेत असे गृहीत धरू नका – तुम्ही जर परवान्यावर स्वाक्षरी करणार असाल तर तुम्ही व्यक्तिशः तपासून घ्या.**

पायपर अल्फा वरील अधिक माहितीसाठी जुलै 2005 चे बीकॉन आणि कार्य परवान्याशी निगडित घटनांच्या माहितीसाठी सप्टेंबर 2007 चे बीकॉन पहा.

तुमच्या कार्य परवाना व शिफ्टबदलाच्या पध्दती गांभीर्याने घेत पायपर अल्फास्मरणात ठेवा !

AIChE © 2008. सर्व हक्क राखीव. अव्यावसायिक, शैक्षणिक हेतूसाठी वापरण्यास प्रोत्साहन आहे. तथापि CCPS शिवाय अन्य कोणासही पुनर्विक्रीसाठी वापर करण्यास सक्त मनाई आहे. संपर्क : ccps_beacon@aiche.org किंवा ६४६-४९५-१३७१

हे बीकॉन सहसा अरेबिक, अफ्रीकन, चिनी, डॅनिश, डच, इंग्रजी, फ्रेंच, जर्मन, ग्रीक, गुजराती, हिब्रू, इटालियन, जपानी, कोरियन, मालय, मराठी, नॉर्वेजियन, पर्शियन, पोलिश, पोर्तुगीज, रोमानियन, रशियन, स्पॅनिश, स्वीडीश, तेलगू, थाई, तुर्की, आणि व्हीएतनामी इत्यादी भाषांमध्ये उपलब्ध आहे.

This Beacon is translated in Marathi by Mr. S.K. Gulawani, Maharashtra, India.